

Иринеј Цветков-Ирмиш
РАЗКАЗИ ЗА ХОРА,
САМОДИВИ, ВАМПИРИ И ХИДРИ

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да е начин, включително електронен, без предварителното съгласие на автора.

© Иринеї Цветков-Ирмиш, автор
© Недялко Младенов, художник на корицата
Издателство Замония, 2019
zamonia@abv.bg

ISBN 978-619-90877-7-0

Иринеј Цветков-Иртиш

РАЗКАЗИ БАЗКАЗИ

за хора

вампири

самодиви

хидри

Замония
издателство

*Не искам да съм всичко за всекию,
а да бъда нещо за някою.*

Църквата

Било е през турско, около Архангеловден. Хората от село Тишовица искали да построят църква. Старейшината Дуло ги поканил в своята къща да вземат решението. Той не бил най-възрастният, но доста разумен и прозорлив за годините си човек бил, пък и поел старейшинството след кончината на баща си Тишо. Дядо Тишо – уважаван и почитан от всички селяни, бил основател на селото, а на Дуло като първороден син по право се падало да наследи старейшинството.

Вратницата на двора на къщата му него ден била широко отворена и хората заприиждали в уречения ден по един, по двама, докато се събрали представители от всичките къщи. Времето, въпреки гъждовната есен, било сухо, приятно и сякаш приветствало дошлите хора, които се разположили върху наредените до лозницата дървени трупи. Нямало място за всички да седнат и затова някои стояли прави.

Старейшината Дуло — набит, здрав и силен мъж, огледал настъбралите се и започнал:

— Братя и сестри, тази година Господ Бог пак ни помогна и наспори добра реколта от жито и кукуруз. Обрахме навреме лозята и сега хамбарите и бъчвите ни са пълни. Добитъкът ни е чистав, подсигурен с храна и се множи непрекъснато. Спокойни и доволни очакваме зимата. Благодарни сме на Спасителя Исус Христос за доброто, което изпраца към нас. Но нямаме черква, в която да отслужим благодарствен молебен за Него и за светците, които ни помагат. След седмица е Архангеловден, денят на закрилника и покровителя на нашето село. Но и за Свети Архангел Михаил няма къде да се съберем и да му благодарим подобаващо. Когато поканим свещеника от близкия манастир да отслужи литургия за светец, да венчае младоженци, да кръсти новородено дете или за опело на споминал се, отново няма къде да го направим заедно. Затова сме се събрали тук да кажем волята си за построяването на така желаната от всинца ни черква.

ЧЕРКВАТА ЩЕ Е НАШАТА КРЕПОСТ. ЧРЕЗ НЕЯ ЩЕ НОСИМ СВЕТИИНКАТА И ПЛАМЪКА НА ВЯРАТА СИ, ЩЕ ЖИВЕЕМ КАТО ХОРА ХРИСТИЕНИ. И НАЙ-ВЕЧЕ ЩЕ ИМАМЕ СИЛАТА ДА ВЪРВИМ НАПРЕД И СЕ ЗАПАЗИМ КАТО НАРОД БЪЛГАРСКИ!...

— Право казваш, бай Дуло — провикнал се едрият като мечка, нахлупил рунтав калпак, Стоян, — но да решаваме по-скоро, че у дома добитъкът ме чака да го нахраня...

— Всички имаме добитък, но щом сме тук,

трябва да вземем решението, пък ако трябва да стоим и до заранта — прекъснал го Дочо Змияра. Наричали го така, защото безпощадно избивал пълзящите гадини, които плащели женорята и децата.

— Сега в селото имаме четирийсет и две къщи — продължил старейшината. — Във всяка живеят около десетина човека, че и повече, малки и големи. А прииждат и още хора от съседните села, че и от по-далече, защото земята ни е плодородна, а селото е на завет в планината и тук се живее по-добре, отколкото по други места. Пък и бейските хора не ни закачат. Затова сега сме тук да вземем решението. И то е само едно: да построим наша черква!

Твърди били гумите на Дуло. И подканил:

— Какво всеки от нас ще даде за черквата, да каже, после ще търсим материали и джолгери. Ето, аз давам едно теле и десет глави овце. И ще помагам в строежа. Записвам го в Божията книга, която освети дядо Игуменът на манастира.

Започнали хората един по един да казват какво според възможностите си ще дарят, а Дуло прилежно записвал всичко най-подробно. Когато всички се изредили, изправила се достолепна стара жена, която до момента безмълвно слушала всяка една дума, всяко едно обещание.

— Хора — започнала тя, — вие ме знаете като баба Тишовица и малцина помнят, че името ми е Цвете. Ще ви разправя сега моята история и ще кажа с какво ще помогна за черквата, защото дните ми са преброени и скоро Господ ще ме прибере.

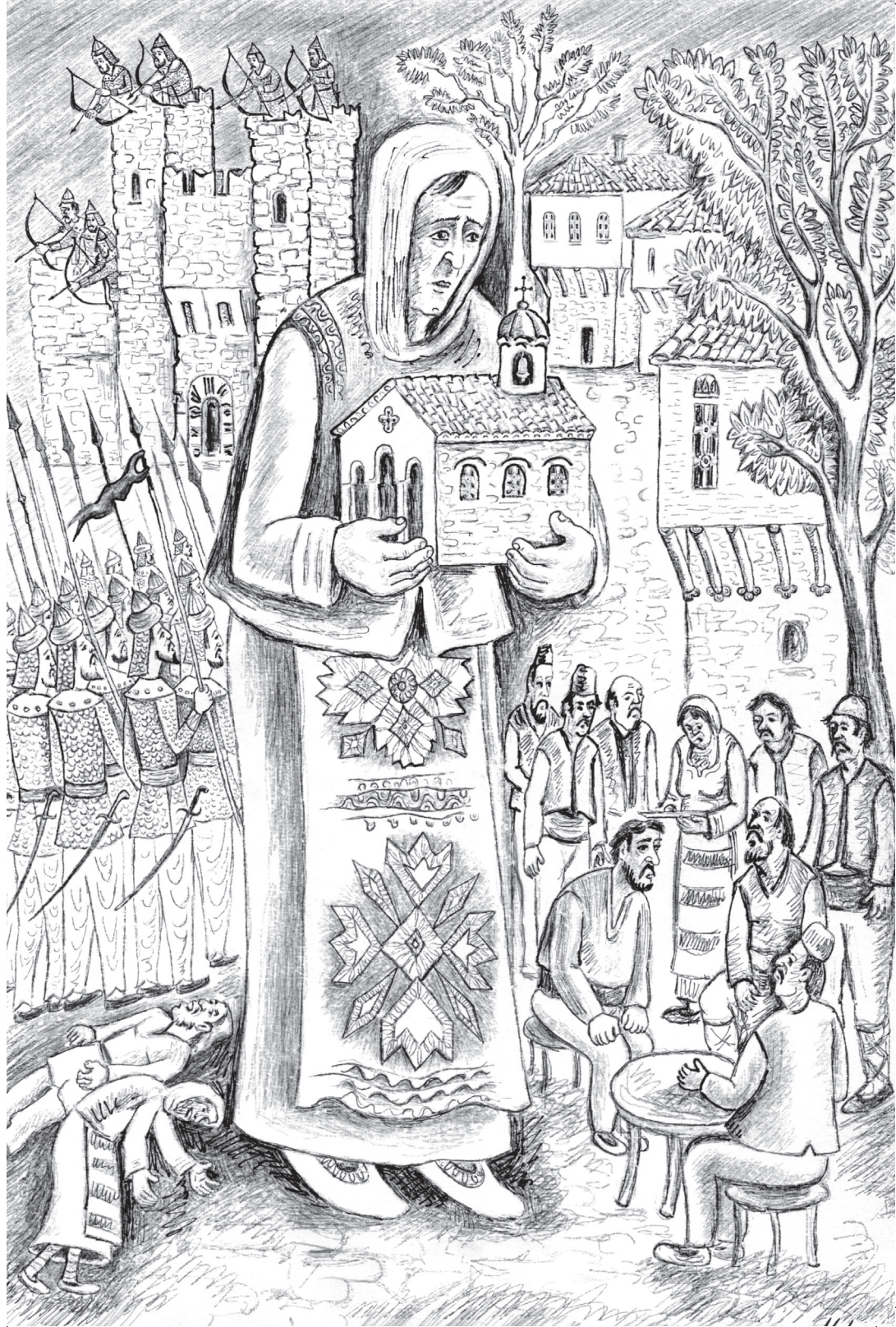
Историята ми, цялата ми история, не я зна-

ят и двамата ми сина Дуло и Вокил, както и църквите ми Цана и Гута, които сега са тук и ще я чуят заедно с вас...

Бях на девет години, когато предателство помогна на агаряните да превземат обсадения Търновград. Ограбиха, разрушиха и запалиха къщите на жителите на града и двора на царя Ивана Шишмана. Стотици от пленените защитници бяха избити, а първенците и по-богатите отведоха в робство. И досега не зная каква е била съдбата на баща ми и на двамата ми по-големи братя, които тогава с оръжие защитаваха старопрестолния град. С мама и по-малкия ми брат се криехме много дни в една запустяла воденица. Майка ми Цана е от болярското коляно на Цамблак и всички я наричаха Болярката. Нашият верен слуга Боро успя да подкупи стражите и заедно с него през една нощ напуснахме града с волска кола. Озовахме се Мраморград, който бе оцелял — останал встрани от пътя на войската на поробителя и затова не беше разрушен. Повечето от вас са от там и знаят, че се намира не много далече оттук. По-старите го помнят с каменните къщи и калдъръмените улици. Спомнят си и мраморните колони и статуите върху тях. Това показваше благополучието и богатството на гражданите, но нейсе...

В покорените български земи властваха беззаконието и страхът. Из цялата преди спокойна гържава безконтролно върлуваха въоръжените банди на даалците. Сред тях имаше избягали от армията на поробителя главорези и присъединили се разбойници, които вървяха след войската и грабеха от злочестите хорица това, което е

Милен Лучков, Църквата

останало след аскерите. Една такава банда – като разбрала, че Мраморград е беззащитен и има добра плячка – нападна града. За нощ плячкосаха всичко и го запалиха. Убиха много хора, а мъртвите с дни останаха по запустелите улици и нямаше кой да ги погребе. Избухна чумната зараза. Майка ми и брат ми се разболяха и си отидоха от този свят в страшни мъки, както и още много хора. Оцелелите панически напуснаха града в различни посоки. Аз и слугата ни дойдохме тук, на това място, където намерихме само Тишо, кошарите и стагата му. Горите наоколо бяха много гъсти, но имаше и обширни поляни. Приюти ни Тишо. Тогава беше още млад, след няколко години станах негова жена и хората започнаха да ме наричат Тишовица. На дойдоха още семейства, оформи се село и дърветата започнаха да отстъпват пред хората. Появиха се къщите, животните, нивите, около реката – и градините. Народиха се деца и дадоха живот на селото. Хората кръстиха селото на моето име – Тишовица...

Всички, притихнали, с интерес слушаха изповедта на баба Цвете Тишовица. Тя замълчала за кратко, да помисли и събере сили, пийнала водица от кратунката и продължила:

– Сине, Дуло, ти си старейшина на селото. Добре направи, че най-сетне реши да събереш тези честни и трудолюбиви люде, за да решим и заедно сложим началото за построяването на дългоочакваната черква. Още приживе с баща ти сме се врекли какво ще дадем за Божия дом. Пиши в книгата, сине: аз, Цвете Тишовица, и тейко ти Тишо с Божията воля даваме ливадата в средата на селото,

където да бъде построена черквата. Даваме още — каза и бръкна в платнената везана торба, откъдето извади малко бакърче с нарисувани по него цветя и изписани гуми. — Даваме още — повтори тя — това бакърче, което е единственият спомен от родителите ми. В него има десет златици от времето на благочестивия български цар, на великия владетел Ивана Асеня. Има още две златни гривни и два златни пръстена, които пазех да оставя на двамата си сина и двете си щерки, преди да отида в отвъдното. Всичките ми деца са здрави и работливи и ще се сдобият с богатство с ръцете и ума си, а тези неща в бакърчето сега са по-нужни за новия Божи дом. Запиши още, синко, новата черква да има камбанария с камбана. Черква без камбана не може. Със своя звън тя трябва да каже на всички за венчавка, за раждане на дете, за погребение, за свети празници — за всичко! Да се знае, че има люде и живот в това село! Дадох толкова, колкото можях. Казах каквото трябваше. Това е всичко...

...

Събраните средства за построяването на църквата в село Тишовица били достатъчни. Селяните набавили материали, наели джългери и с желание помагали в строежа. Темелите на църквата били здрави, направени от дялан камък, а покривът — от широки каменни плочи. Построили камбанария и поставили камбана. Изработена била от мед и сребро. Станала бляскава и звънлива — за чудо и приказ.

Година по-късно след взетото решение в дома на старейшината Дуло църквата била готова. Построили я точно за Архангеловден. Нарекли я

на името на Главния ангел от Божието ангелско войнство – Свети Архангел Михаил, закрилника и покровителя на селото.

За свещеник на църквата бил ръкоположен братът на старейшината Дуло – Вокил. Честити били селяните от Тишовица, че мечтата им за собствена църква се сбъднала.

А гласът на камбаната, като песен звънлив, ясен и чист, се чувал надалеко, надалеко...

Всичките тези събития, случили се в Тишовица, написал в летописната книга на селото поп Вокил.